

GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1940-41

DRAMA

16 M. BEGOVIĆ:
BREZ TRETJEGA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1940/41 DRAMA Štev. 16

M. BEGOVIĆ:

BREZ TRETJEGA

PREMIERA 12. MARCA 1941

Nocoj praznuje svojo štirideseto delovno obletnico slovenski igralec Hinko Nučič, član Hrvaškega narodnega gledališča v Zagrebu, v katerem že dolga leta vrši umetniške dolžnosti dramskega igralca in režiserja. Kljub temu da je jubilarant član osrednjega hrvaškega gledališča, se Narodno gledališče v Ljubljani radostno zaveda dolžnosti, proslaviti njegov jubilej tudi na svojem dramskem odru. Zakaj Nučič ni samo igralec, ki je ponesel sloves naše odrske umetnosti med bratski hrvaški narod in ni samo prejel svojega prvega pouka na slovenskem odru, marveč je odrski in gledališki tvorec, ki je deset let svoje ognjevit mladeniške dobe posvetil domačemu gledališču, se pri novem organiziranju sedanjega Narodnega gledališča dejavno udeležil, izbral in vzgojil celo vrsto mlajših dramskih igralcev, ki sedaj nastopajo v naši Drami, zgradil na novo slovensko Narodno gledališče v Mariboru, ga uspešno vodil in s tem vsej slovenski odrski umetnosti za celo generacijo utisnil svoj osebni pečat. Kot tako pomembnega kulturnega tvorca in še kot zmagovitega oblikovalca neštetihi klasičnih in modernih, domačih in tujih junakov ga ob njegovem visokem jubileju, ki ga je učakal še ves mladost in svež, pozdravljata in mu čestitata z najlepšimi željami

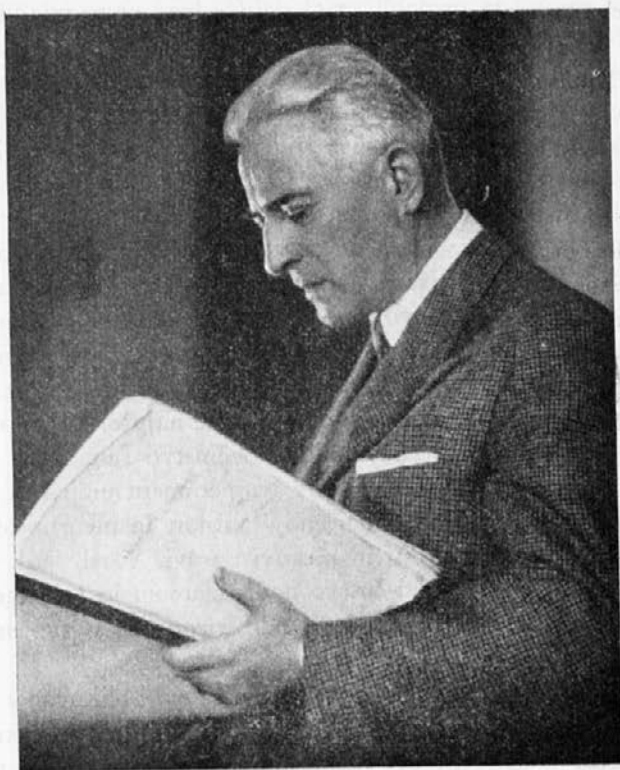
UPRAVA NARODNEGA GLEDALIŠČA
IN RAVNATELJSTVO DRAME

Hinko Nučič

Jubilant Hinko Nučič je bil rojen 20. aprila 1883. v Ljubljani. Prvo prebujenje njegovega igralskega daru ga je kot doraščajočega dečka v letih med 1897 in 1899. privedlo na oder Rokodelskega doma v Ljubljani, kjer ga je opazil pokojni njegov učitelj Anton Verovšek, ki ga je v letu 1899. uvedel v globlje pojmovanje igralskega poklica in mu posredoval prvo strokovno znanje. Od l. 1899. do leta 1912. je bil član »Slovenskega deželnega gledališča v Ljubljani«. Njegov talent ga je kmalu ponesel med prve igralce, med oblikovalce največjih odrskih nalog, ki jih je izvrševal z ognjem in z uspehom, zaradi katerega je bil leta 1908. uvrščen med režiserje tedanjega našega osrednjega gledališča. Mladostno ognjevit in bujne kreacije njegovega prekipjavajočega igralskega temperamenta so mi danes, po tolikih letih še vedno žive pred očmi. Spominjam se jasno vseh njegovih junakov od Jaromila v Grillparzerjevi »Prababici« do Tokerama v Lengyelovem »Tajfunu«.

S to vlogo se je v letu 1912 predstavil vodstvu zagrebškega gledališča in zagrebškemu občinstvu ter pred obema izvojeval sijajno zmago. Bil je angažiran in je ostal v Zagrebu do leta 1918, ko se je v Ljubljani po razpadu Avstrije in po ustanovitvi Jugoslavije na novo organiziralo Narodno gledališče. Slovenski gledališki konzorcij ga je tedaj pozval v Ljubljano kot igralca in kot vodjo drame. V tej svoji funkciji je Nučič zbral okoli sebe svoje nekdanje tovariše in učence in s tem položil prvi temelj za našo današnjo Dramo.

Kakor hitro je opravil to svojo nalogo in je drama dobila novega vodjo — pesnika Pavla Golio, sedanjega svojega ravnatelja, si je Nučič našel novo važno nalogo: ustanovil je v sezoni 1919-20 Narodno gledališče v Mariboru in ga vodil najprej v lastni režiji,

Hinko Nučič

nato pa kot imenovan upravnik oblastnega gledališča. Nekateri njegovi tovariši in učenci so mu sledili tudi tja; prav tako kakor некоč v Ljubljani, pa je tudi v Mariboru poskrbel za odrski naraščaj in tudi tu vzgojil in pridobil za gledališče lepo vrsto mladih nadarjenih začetnikov, med njimi svojo soprogo, odlično članico zagrebske drame go. Viko Podgorsko.

Njegovo umetniško delo, ki je šest in dvajset let potekalo v Zagrebu, je dokaj odmaknjeno naši evidenci. Spominjamo se njegovega predvojnega igrilstva, ki sem ga zgoraj na kratko že omenil, spominjamo se njegovega kratkega odrskega ustvarjanja v prvi seziji v novi narodni državi. Toda po odzivih v zagrebškem časopisju in po obiskih v zagrebški drami nam je vendarle bilo mogoče ustvariti si dovolj določno predstavo o Nučiču kot odrskem tvorcu.

Po svoji vnianjosti in po svojem melodičnem glasu je bil Nučič predestiniran — v mladosti — za ljubimca in v zreli dobi za dramskega »junaka«. Izpolnjeval je vloge te vrste najprej z bujno in silovito dramatičnostjo, ki je naše mlado občinstvo fascinirala in pretresala. V zrelejših letih se je njegov temperament umiril in njegovi odrski liki so dobili neko poudarjeno žlahtnost in plemenitost, ki je svojstvena njegovi miselnosti in njegovi naravi. V teh letih prevladuje v njegovi igri še vedno čustvo nad razumom in to njegovo čustvo je vedno estetsko brzdan in odmerjeno ter v svojem jedru mehko in toplo.

S polno moško dozorelostjo pa je v njegovo oblikovanje vstopil element zrelega moškega razuma, ki miri in hladi njegovo некоč tako vroče čustvo. Danes sta pri njem impulzivnost in preudarnost v ravnesju, ki je najlepši sad dolgega in naporenega umetniškega dela na odru. Ta sad je zrelo mojstrstvo, ki ga bo s svojim gostovanjem v drami Milana Begovića za svoj visoki praznik Nučič nudil svojim rojakom.

J. Vidmar

Vika Podgorska

Spomini Stanislavskega

(Iz knjige „Igralčevo delo na samem sebi“)

Danes je produkcija. Vse mi je znano vnaprej: kako pridem v gledališče, kako sedem in se pričnem maskirati, kako se pojavi »Don-Kihot« in se skleni nadme. Toda tudi če si bom ugajal v maski in če se mi bo hotelo igrati, — ne bo nič iz vsega skupaj. V meni je bilo čustvo popolne ravnodušnosti do vsega. Toda to stanje je trajalo samo dotlej, ko sem stopil v garderobo. Tisti trenutek mi je jelo srce tako silno biti, da mi je bilo težko dihati. Pojavili so se znaki slabosti in silovite onemoglosti. Zdelo se mi je, da se me loteva bolezen. Izvrstno! Tako bom vsaj z boleznijo lahko opravičil neuspeh pri prvem nastopu.

Na odru sta me predvsem zmedla nenavadna, svečana tišina in red. Ko pa sem stopil iz teme kulis v polno luč rampe, sofitov in reflektorjev, sem izgubil pamet in vid. Luč je bila tako ostra, da je nastala med menoj in avditorjem svetlobna zavesa. Začutil sem, kakor da bi bil eddeljen od množice in sem svobodneje zadihal. Toda oko se je kmalu privadilo rampi in tema avditorija je postala še strašnejša in privlačnost gledalstva še močnejša. Zdelo se mi je, da je gledališče polno poslušalcev, da je na tisoče oči in kukal uprtih v mene edinega. In ti pogledi so svojo žrtev predirali do kosti. Začutil sem, da sem suženj te tisočglave množice in postal sem klečeplazen, breznačelen in k vsakemu kompromisu pripravljen. Rad bi bil obrnil svojo notranjost navzven, radi bi se bil priliznil in dal množici več, kot sem imel in kot ji morem dati. V notranjosti pa sem bil prazen kakor nikoli.

Od prekomernega prizadevanja iztisniti iz sebe čustvo, od nesposobnosti izpolniti nemožno se mi je v vsem telesu pojavila neka napetost, ki se je stopnjevala do krčev in ti so mi zvezali obraz, roke, vse telo ter mi hromili kretnje in hojo. In za to nesmiselno in neplodno naprezanje sem trošil vse svoje moči. Otrplemu telesu in čustvu je bilo treba priskočiti na pomoč z glasom, ki sem ga prignal do kričanja. Toda tudi pri tem mi je prekomerno naprezanje zaigralo komedijo. Grlo se mi je stisnilo, dih mi je zastal, zvok se

mi je zasidral na skrajnem najvišjem tonu, s katerega ga nisem mogel več premakniti. Navsezadnje sem — ohripel.

Moral sem pretiravati vnanjo dejavnost in igro. Zdaj nisem več mogel zadrževati rok, nog in govora, kar je samo še stopnjevalo splošno napetost. Bilo me je sram za vsako besedo, ki sem jo izrekel, za vsako kretnjo, ki sem jo storil in hkratu že tudi ocenil. Zardeval sem, krčil prste na nogah in rokah in se z vso silo upiral na naslon svojega stola. Nenadoma pa me je v moji nebogljenosti in zadregi popadla jeza. Sam ne vem na koga, — na samega sebe ali na gledalce. Pri tem sem za nekaj trenutkov začutil neodvisnost od vsega, kar me je obdajalo in sem postal neugnano drzen. — Znamenito frazo: »Krv, Jago, krvi!« sem vrgel iz sebe čisto nehote. To je bil krik pozabe v trpljenju. Kako je prišlo do tega, sam ne vem. Morebiti sem pri teh besedah začutil užaljeno dušo zaupljivega človeka, ki se mi je iskreno zasmilil. Pri tem mi je podoba Othella, ki mi jo je pred nedavnim podal Puščin, vstala v spominu z veliko nazornostjo in mi razburila čustvo.

Zazdelo se mi je, da je avditorij za hip prisluhnil in da se je med množico zganil šepet, kakor sunek vetra v vrhovih dreves.

Kakor hitro sem začutil odobravanje, je v meni zavrela tolikšna energija, da nisem več vedel, kam bi z njo. Ponesla me je. Ne spominjam se, kako sem igral konec prizora. Spominjam se samo, da sta rampa in črna odprtina portala izginila iz moje zavesti, da sem se oprostil slehernega strahu in da je na odru nastalo zame novo nepoznano mi, opojno življenje. Ne poznam višjega užitka od teh nekaj trenutkov, ki sem jih pri tem preživel na odru. Opazil sem, da je Pašo Šustova moje prerodenje osupnilo. Užgal sem ga in zaigral je z velikim navdušenjem.

Zastor se je zaprl in v avditoriju so zaploskali. Pri srcu mi je postalo lahko in veselo. Vera v lastni talent se je naglo utrdila v meni. Pojavila se je zamožavost. Ko sem se zmagošlavno vračal z odra v garderobo, se mi je zdelo, da me vse gleda z navdušenimi očmi.

Ko sem se oblekel in navzel dostojanstveno držo, kakršna se debutantu spodobi, sem v premoru važno in, kot se danes spominjam, z nespretno igrano ravnodušnostjo stopil v avditorij. V moje začu-

denje tam ni bilo prazničnega razpoloženja in niti ne polne razsvetljave, kakor bi se spodobilo za »slavnostno« predstavo. Namesto tisočglave množice, kakršno sem čutil na odru, sem zagledal v parterju komaj kakih dvajset ljudi. Za koga sem se torej mučil? Sicer pa sem se kmalu pomiril: »Nič zato, če so gledalci današnje predstave maloštevilni«, sem si dejal, »a so strokovnjaki v umetnosti: Torcov, Rahmanov, prvi igralci našega gledališča. In ti so mi ploskali! Njihovega redkega ploskanja ne dam za burne ovacije tisočglave množice...«

Izbral sem si v parterju prostor, ki je bil Torcovu in Rahmanovu dobro na očeh, in sem sedel v upanju, da me pokličeta k sebi in mi porečeta kaj prijetnega!

Prižgali so rampo. Zavesa se je razmaknila. Tisti trenutek je po lestvi, prislonjeni k kulisi zdrsnila navzdol učenka Maloletkova. Padla je na tla, se prevrgla in zakričala: »Na pomoč!« Kriknila je, da je zarezalo v dušo. Preletel me je srd. Nato je pričela govoriti, a tako naglo, da je ni bilo mogoče razumeti. Nato je nenadoma pozabila vlogo, sredi besede obstala, si z dlanmi zakrila obraz in stekla za kulise, odkoder smo zaslišali pridušene glasove, ki so ji dajali pogum in jo karali. Zavesa se je zagrnila, toda v mojih ušesih je še zvenel njen krik: »Na pomoč!« Kaj se pravi — talent! Dovolj je stopiti na oder in izreči besedo, pa ga lahko začutiš.

Torcov je bil zelo natrpan z elektriko, kot se mi je zdelo. »Pa saj je bilo z menoj ravno tako kot z Maloletkovo, — sem premišljal, — ena sama fraza: »Krv, Jago, krvi!« — in gledalci so bili v moji oblasti.

Zdaj, ko pišem te vrstice, ne dvomim o svoji bodočnosti. Toda ta preverjenost me ne ovira pri spoznanju, da tistega velikega uspeha, ki sem si ga pripisoval, le ni bilo. In vendar nekje v globini moje duše vera vase trobi zmago.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Župančič. Urednik: Josip Vidmar. Za upravo: Josip Vidmar. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

Brez tretega

DRAMA V TREH DEJANJIH — SPISAN BEGOVIĆ. — PREVEL: P. GOLIA.

REŽISER: VIKI PODGORSKA

Marko Barić Hinko Nučić
Giga, njegova žena Vika Podgorska

Dejanje se vrši v Zagrebu, koncem februarja v eni noči, v sobi majhne enonadstropne hiše,
z visokim parterjem in z malimi Kušičevi ulici v Gornjem gradu.

Daljši oddelek dejanju.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začelo 20.

Konec ob 22.

Parter:	Sedeži I. vrste . . .	Din 30—
	„ II.-III. vrste . . .	28—
	„ IV.-VI. „ . . .	26—
	„ VII.-IX. „ . . .	24—
	„ X.-XI. „ . . .	22—
	„ XII.-XIII. „ . . .	20—

Lože v parterju . . .	Din 100—
„ v I. redu . . .	120—
„ balkonske . . .	75—
Dodatni ložni sedenja . . .	20—
„ v I. redu . . .	20—
„ v II. redu . . .	15—

Balkon: Sedeži I. vrste . . .	Din 22—
„ II. „ . . .	18—
Galerija: Sedeži I. vrste . . .	14—
„ II. „ . . .	12—
„ III. „ . . .	10—
Galerijsko stojišče . . .	2—
Dijaško „ . . .	5—

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v oplojstvu od pol 11. do pol 13. in od 15. do 17. ure. Telef. 4611.
Predpisana oplojstvena dajatev je vračunana v cenah.

